

**Γυναίκα κιβωτός τής δημιουργίας:
Άνθρώπινο χρέος και θυσία,
ή άλλη όψη τών δικαιωμάτων**

**Γυναίκα συμμετοχος τής δημιουργίας
Ό προορισμός, τά δικαιώματα και οι εϋθύνες της**

**Τής Έλένης Κυρανάκη
Διπλωματούχου Ψυχολογίας**

Μπορούμε, άραγε, νά εξετάσουμε τά γυναικεία δικαιώματα ως καθαρά κοινωνικές αξίες, αυτόνομημένες και διασπασμένες από τήν θρησκευτική πίστη και τά χριστιανικά γνωρίσματα τά όποια τίς ύπαγορεύουν;

Μήπως μία τέτοιου είδους αυτόνόμηση, αντί νά λύσει τά προβλήματα, προκαλεί μία σύγχυση αξιών απομακρύνοντάς μας από τήν πραγματική μας ταυτότητα και μεταβάλλοντας τόν κοινωνικό ιστό εις βάρος τής ίδιας τής κοινωνίας;

Κατάφερε ή γυναίκα σήμερα νά πάρει μία ισότιμη θέση στό πλευρό του άνδρα ή στέκεται άπέναντί του;

Μία συνεχής επαγρύπνηση επί του θέματος είναι και επίκαιρη και επιβεβλημένη.

Έξετάζοντας τή θέση τών γυναικών μέσα στην μακρόχρονη ιστορία του κοινωνικού γίγνεσθαι μέσα από εκθέσεις κυρίως διεθνών όργανισμών, διαπιστώνουμε ότι σε όλους τούς τομείς τής ζωής οι γυναίκες είχαν άνεκαθεν ν' αντιμετώπισουν προκαταλήψεις, μειονεκτική μεταχείριση και διακρίσεις.

Οι διακρίσεις σε βάρος τών γυναικών εστιάζονται κυρίως στους τομείς τής εκπαίδευσης, τής άπασχόλησης και τής υγείας. Τά τελευταία χρόνια, παρ' ότι τά ποσοστά βελτιώνονται στις ανεπτυγμένες χώρες, δυστυχώς στις αναπτυσσόμενες μένουν ακόμη πολλά νά επιτελεσθούν.

Στόν πολιτικό στίβο χρειάστηκε ή επέμβαση τών ίδιων τών γυναικών, για ν' άρχίσει νά βελτιώνεται και ν' αναγνωρίζεται ή θέση της μέσα στό σύνολο τής κοινωνίας. Σταδιακά ή γυναίκα, μέ κοσμικά πάντα κριτήρια, απέκτησε τά θεμελιώδη δικαιώματά της μέ τή συμμετοχή της στα δρώμενα τής πολιτικής ζωής, άγωνίσθηκε έναντιόν τών διακρίσεων και κατάφερε σιγά-σιγά νά απολαμβάνει του σεβασμού τής άκεραιότητας του ατόμου, επαγρυπνώντας για τήν εφαρμογή τής ισότητας στις σχέσεις μεταξύ άνδρων και γυναικών. Βρήκε έτσι προστασία στό κράτος δικαίου, στα νομοθετικά κείμενα και τίς δράσεις υπεράσπισης δικαιωμάτων τών γυναικών. Οι Συμβάσεις πού ύπογράφονται τά τελευταία χρόνια στό Εϋρωπαϊκό και Διεθνές πολιτικό περιβάλλον, προβλέπουν νέες νομοθετικές διατάξεις, οι όποιες σκοπό έχουν τήν δημιουργία περισσότερων δικαιωμάτων για τίς γυναίκες, έτσι ώστε νά αποκτήσουν σταδιακά κοινωνική άναγνώριση και προσωπική αυτόνομια. Τό γεγονός αυτό έχει μεταβάλει τό μοντέλο τής οικογενειακής ζωής, μέ συνέπειες οι όποιες πρόσφατα έχουν άρχίσει νά γίνονται όρατές μέ τό αυξανόμενο δημογραφικό έλλειμμα στις σύγχρονες ανεπτυγμένες κοινωνίες. Στη δημογραφική έκθεση του Συμβουλίου τής Εϋρώπης για τό 2001, επί συνόλου του πληθυσμού τών κρατών-μελών τό όποιο άνέρχεται σε 785 εκ., παρατηρείται μία μείωση τής τάξεως τών 2 εκ., από τήν περασμένη χρονιά. Στην ίδια έκθεση σημειώνεται μία φθίνουσα πορεία σε ποσοστό τών γάμων, κατά τήν τελευταία δεκαετία, σ' όλες τίς χώρες-μέλη.

Θά πρέπει κάποτε νά ξυπνήσουμε, και νά καταλάβουμε ότι τά μέτρα υπεράσπισης τών ανθρωπίνων και ιδιαίτερα τών γυναικείων δικαιωμάτων, πολλές φορές αντιμάχονται τά ουσιαστικά μας συμφέροντα. Όμως στη σύγχρονη κοινωνία, οι ρυθμοί μέ τούς όποιους πορευόμαστε, δέν αφήνουν περιθώρια βαθύτερου προβληματισμού και επίγνωσης του προορισμού μας και του τελικού στόχου τών δράσεών μας. Ό σχεδιασμός τής ζωής μας δέν δίνει -παρά σπάνια και κατόπιν πολλαπλών δοκιμασιών- τή δυνατότητα για ριζικές άναθεωρήσεις. Η άποσπασματική αντιμετώπιση τών διαφόρων προβλημάτων δέν επιτρέπει νά επέμβουμε διορθωτικά στό σύνολο τών πολιτικών, αλλά βελτιώνει τό ένα για νά δημιουργήσει νέα έστία κακού σε κάτι νέο.

Η Όρθόδοξη Έκκλησία και ή πίστη στον Τριαδικό Θεό τής άγάπης και τής κοινωνίας τών προσώπων, μάς έχει δώσει τίς άπαντήσεις στις άναζητήσεις μας μέσα από τήν άποκαλυφθείσα αλήθεια του Θεού. Μέσα από

τά κεφάλαια τῆς Παλαιᾶς καί τῆς Καινῆς Διαθήκης, συνειδητοποιοῦμε τίς εὐθύνες μας ἔναντι Θεοῦ καί ἀνθρώπων, καί προσπαθοῦμε τό θέλημα τοῦ Θεοῦ νά τό ἀτενίζουμε σάν πυξίδα στήν πορεία μας μέσα στόν σύγχρονο κόσμο. Ἡ πρώτη ἐντολή τοῦ Θεοῦ πρός τό ζεῦγος τῶν πρωτοπλάστων τό ὁποῖο δημιούργησε ὁ Θεός ".... ἄρσεν καί θῆλυ..." (Γεν. Α' 28-29), ἐντολή ἡ ὁποία ἐπαναλαμβάνεται καί ἀργότερα (Γεν. Θ', 1), μετά τόν Κατακλυσμό καί τήν σωτηρία τοῦ δικαίου Νῶε, εἶναι σαφές, ὅτι ἀπό ἀρχῆς τοῦ Κόσμου ὁ Θεός ἐποίησεν ἄρσεν καί θῆλυ μέ στόχο τήν αὔξησιν καί τόν πολλαπλασιασμό τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, "...αὐξάνεσθε καί πληθύνεσθε καί πληρώσατε τήν γῆν...". Στό κεφάλαιο Β' 18 τοῦ ἰδίου βιβλίου τῆς Γενέσεως γίνεται ἀναφορά ὡς πρός τήν θέση πού καταλαμβάνει ἡ γυναίκα στή σχέση της μέ τόν ἄνδρα: "Καί εἶπεν Κύριος ὁ Θεός, οὐ καλόν εἶναι τόν ἄνθρωπον μόνον, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθόν κατ' αὐτόν...". Ὁ Θεός τοποθέτησε τήν γυναίκα ὡς βοηθό δίπλα στόν ἄνδρα γιά νά συνυπάρχει μαζί του, νά τόν βοηθάει καί νά διάγει μαζί του βίον συντροφικόν, ἀγαπητικόν, ὅπως ἦταν τό σχέδιο τοῦ Θεοῦ πρό τῆς πτώσεως. Ὡστόσο, μετά τήν πώση οἱ σχέσεις τοῦ ζευγαριοῦ διαταράσσονται καί ἡ Ἐκκλησία διά τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου προσπαθεῖ νά ἐπαναφέρει τή σχέση τους στή προπρωτική τους κατάστασιν. Ἀργότερα, στήν Καινή Διαθήκη πού συνῆψε ὁ Θεός μέ τόν ἄνθρωπο καί τή σάρκωση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ μέσα εἰς τήν μήτραν τῆς Ἀειπαρθένου Μαρίας, ὁ Θεός μέ τό ἔργο τῆς Θείας Οἰκονομίας παρέχει ἕνα πρότυπο στήν γυναίκα μέ τό πρόσωπο τῆς Παναγίας. Ἡ γυναίκα μέσα ἀπό ἕνα συνεχῆ ἀγῶνα καί πόθο κοινωνίας μέ τόν Τριαδικό Θεό, καλεῖται ν' ἀναλάβει ἕνα νέο ρόλο, ἐκεῖνο τῆς μεσίτριας τῶν αἰτημάτων τῶν ἀδελφῶν πρός τήν οὐράνιον πολιτείαν, νά γίνῃ λόγος καταλλαγῆς καί παράκλησιν σωτηρίας.

Ὅμως ἡ σύγχρονη κοινωνία κρίνει τά τοῦ κόσμου πράγματα χωρίς νά λαμβάνει ὑπ' ὄψη τό θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἐκτοπίζοντας τόν θεῖο λόγο καί προσπαθώντας ν' ἀνακαλύψει τρόπους πού συμβάλλουν σέ μία ὄλο καί πῶ ἄνετη διαβίωσιν. Ἡ καθημερινή ζωὴ τῆς σύγχρονης γυναίκας χαρακτηρίζεται τά τελευταῖα χρόνια, τουλάχιστον στά μεγάλα ἀστικά κέντρα, ἀπό τήν ἐκτός οἰκίας ἀπασχόλησιν, τήν συνεχῆ κατάρτισιν, τήν ἐνασχόλησιν μέ τήν ὀργάνωσιν τῆς ἐργασίας, τήν πρόσβασιν σέ ὄλο καί πῶ ὑπεύθυνες θέσεις, τήν ἐκπροσώπησιν τῆς στή δημόσια ζωὴ, θέσεις τίς ὁποῖες διεκδικεῖ μέ ἀγωνιστική προσήλωσιν ἐφ' ὅσον τῆς χαρίζουν τήν αὐτονόμησιν τῆς, ξεχνώντας τίς εὐθύνες τίς ὁποῖες ἔχει ἔναντι τοῦ Θεοῦ ὡς πρός τήν πρώτη ἐντολή τήν ὁποία ἔλαβε ἀπό τόν Θεό, τήν συμμετοχή τῆς στήν δημιουργίαν. Τό γεγονός αὐτό τῆς αὐτονόμησιν ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τή στέρησιν τῆς ὑπομονῆς, ἰδιαίτερα στή συμβίωσιν μέ τόν σύντροφόν της, καί εὐκόλα πλέον λαμβάνονται οἱ ἀποφάσεις διαζυγίων, χωρίς νά ὑπολογίζεται τό κενόν πού δημιουργεῖται στούς κόλπους τῆς κοινωνίας μέ τήν ὄλο καί μεγαλύτερη αὔξησιν τῶν μονογονεϊκῶν οικογενειῶν.

Θά πρέπει λοιπόν κάποτε νά συνειδητοποιήσουμε τίς εὐθύνες μας, καί ἐκτός τῶν δικαιωμάτων νά μιλάμε καί γιά κόπους καί θυσίες πού ἐπιβάλλεται ν' ἀναλαμβάνουμε μέ γενναιότητα καί αἴσθημα εὐθύνης ἔναντι Θεοῦ καί ἀνθρώπων. Μήπως οἱ γυναῖκες δέν εἶναι ἐκεῖνες πού φέρουν τήν εὐθύνη γιά σωστή διαπαιδαγώγησιν αὐριανῶν ὑπεύθυνων καί ὄριμων προσώπων, προσώπων ἰκανῶν νά βιώσουν ἕνα σωστό σήμερον, νά σχεδιάσουν ἕνα ἀσφαλές αὐριο βασισμένο σ' ἕνα θεμελιῶδες χθές, στοχεύοντας σέ μία εὐλογημένη συνύπαρξιν προσώπων καί λαῶν; Ποιός φέρει τήν εὐθύνη τῆς ἀπομάκρυνσιν τῶν ἀνθρώπων ἀπό τόν Θεό, τήν ὑποβάθμισιν τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου σέ ἀπλό πολίτη πού σκέφτεται καί ἐνεργεῖ μέ βάση τό νόμον, ἀφήνοντας ἐκτός τῆς πολυτάραχης σκέψιν του καί τῆς ζωῆς του τόν προαιώνιον Λόγον τοῦ Θεοῦ; Δέν εἴμαστε ἐμεῖς οἱ μητέρες ἐκείνων τῶν παραγόντων πού βλέπουμε νά πρωταγωνιστοῦν στό δημόσιον βίον καί κατακρίνουμε ὡς ὑπεύθυνους τῆς παρακμῆς τῆς κοινωνίας; Πόσες ἀπό μᾶς προετοιμάζουν τά παιδιά τους ἐν νοθεσίᾳ Κυρίου γιά νά διακονήσουν τήν Ἐκκλησίαν, ἀκολουθώντας τήν προτροπή "...πάν ἄρσεν τό τήν μήτραν διανοίγον ἅγιον Θεῶν"; (Εἰρμός ἀπό τόν Κανόνα τῆς ἐορτῆς τῆς Ὑπαπαντῆς). Ποιός φέρει τήν εὐθύνη γιά τή μείωσιν τοῦ πληθυσμοῦ στίς σύγχρονες καί ἀνεπτυγμένες κοινωνίες; Δέν εἴμαστε ἐμεῖς οἱ ἴδιες, ἐφ' ὅσον μέ δικές μας εἰσηγήσεις προωθεῖται μία ὑπεύθυνη καί ἐθελούσια ἐπιλογή τοῦ μεγέθους τῆς οἰκογένειας ἀπό τίς γυναῖκες; Αὐτό τό κενόν ποιός μπορεῖ νά τό καλύψει; Δέν ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι ὅταν τό Ἰσλάμ ἐνισχύει καί προωθεῖ τήν πολυτεκνία, ἐνῶ ἐμεῖς ἀπαξιώνουμε συχνά τόν ἀναπαραγωγικόν μας ρόλον καί θανατώνουμε μέ μεγάλη εὐκολία μία ζωὴ πρὶν ἀκόμη προλάβει νά γεννηθεῖ, τότε σύντομα ὁ πολυπληθέστερος πληθυσμός θά ἐπικρατήσῃ ἐπὶ τοῦ ἀριθμητικῶν μικρότερου; Ὅσα ὀρθολογικά προγράμματα κι ἂν ἐκπονηθοῦν μέ σκοπόν τήν ἐπιτάχυνσιν τῆς δημογραφικῆς ἀλλαγῆς σέ ἀναπτυσσόμενες χῶρες, δέν εἶναι εὐκόλο νά δαμάσουν τοὺς ρυθμούς αὔξεσιν τοῦ πληθυσμιακοῦ ἴσθου τῶν ἰσλαμικῶν χωρῶν. Ἀξίζει νά σημειώσουμε ὅτι, σύμφωνα πάντα μέ τήν ἴδια δημογραφικὴ ἔκθεσιν τοῦ Συμβουλίου τῆς Εὐρώπης γιά τό 2001, μέ ἐξαίρεσιν τῆν Τουρκίαν καί τήν Ἰσλανδίαν, σ' ὅλες τίς ἄλλες χῶρες-μέλη, παρατηρεῖται μειωμένη γονιμότητα, κάτω ἀπό τά ὄρια τά ὁποῖα εἶναι ἀπαραίτητα γιά τήν μακροπρόθεσμη γενεαλογικὴ ἀντικατάστασιν τοῦ πληθυσμοῦ. Γιά τήν Ἑλλάδα δέ τά στοιχεῖα εἶναι ἄκρως ἀνησυχητικά, καθὼς ἡ ὑπογεννητικότητα συνοδεύεται ἀπό χαμηλόν δείκτην γυναικείας ἀπασχόλησιν, ἀλλά καί ἡ αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ παρατηρεῖται λόγω τῆς μετανάστευσιν.

Ἐπιβάλλεται ἐπειγόντως, νά ἐπιδείξουμε ἑμεῖς οἱ γυναῖκες ἰκανότητα ἀντίστασης. Ἡ ἀσκητική καί ὄχι ἡ ἠθική εἶναι ἡ ἀρετή πού θά ἐπιτρέψει ν' ἀναπτύξουμε ἀντιστάσεις τέτοιες πού θ' ἀλλάξουν τήν λανθασμένη μας πορεία. Μέ τή συμπεριφορά μας καί μέ μία σωστή στάση ζωῆς, ἔχουμε τήν δυνατότητα νά σταθοῦμε ὡς ἀσπίδα μεταξύ τοῦ κόσμου τῆς ἀνάξιοπρέπειας καί τοῦ κόσμου τῆς ὑπεύθυνης καί ἀξιοπρεποῦς ἀναγνώρισης τοῦ κόσμου τῆς θυσίας. Γιατί ἡ μητρότητα εἶναι θυσία, πολλῶ δέ μᾶλλον ἡ πολυτεκνία. Τώρα πού ἡ γυναῖκα βρίσκεται σέ κέντρα ἐξουσίας, ἔχει τήν ἀπόλυτη δυνατότητα καί εὐθύνη νά προστατεύσει τήν μητρότητα. Ἄς καθίσουμε λοιπόν ὅλες μαζί οἱ γυναῖκες τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν, σέ συνεργασία μέ τίς γυναῖκες πού δραστηριοποιοῦνται στό χῶρο τῆς Ἐκκλησίας καί τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας, νά σκεφθοῦμε μέτρα πού θά προστατεύουν τήν μητρότητα καί θά δίνουν κίνητρα γιά τεκνογονία, ἐπικεντρώνοντας τούς ἀγῶνες μας ὄχι στήν ἀπόλυτη αὐτονόμησή μας ἀλλά στήν οὐσιαστική ἀναγνώριση τῆς συντροφικότητας καί τῆς ἀφανοῦς παροχῆς ὑπηρεσιῶν, ἀντλώντας πρότυπα ἀπό γυναικεῖες μορφές πού ἐπέλεξαν ἐλεύθερα θέσεις καί ρόλους γενναίους, μέ ταπείνωση, σηκώνοντας τόν σταυρό πού μᾶς χαρίζει ὁ Χριστός γιά τήν σωτηρία μας.

*Το κείμενο ἔχει δημοσιευθεῖ στό περιοδικό
Τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν «Τόλμη»
Τεῦχος 16ο Φεβρ. 2002